

PM

Utredning av övervintringsplatser för hasselnok vid Vågnedalsvägen, Göteborgs kommun

Västra Götalands län
2022-01-11

UPPDRAG:	Utredning av övervintringsplatser för hasselsnok vid Vågnedalsvägen, Göteborgs kommun
BESTÄLLARE:	JM AB
KONTAKTPERSON:	Kerstin Westling
KONSULT:	Jakobi Sustainability AB
FÄLTSTUDIE/ SAKKUNNIG HASSELSNOK:	Morgan Johansson och Magnus Lundström
RAPPORT:	Morgan Johansson
KVALITETSGRANSKNING:	Magnus Lundström
WEBADRESS:	www.jakobiab.se

1. Bakgrund

1.1. UPPDRAG OCH SYFTE

På uppdrag av JM AB har möjligheten undersökts till att i lämpliga delar inom eller i anslutning till planområdet tillskapa eller förbättra potentiella övervintringsplatser för hasselsnok. Även förslag på hur dessa tillskapade övervintringsområden kan se ut har tagits fram. Syftet med detaljplanen är att åstadkomma 60–80 lägenheter i små flerfamiljshus med 2–4 våningar inom delar av fastigheterna Lindås 1:3 och Lindås 1:133.

Hasselsnoken är fridlyst, i hela landet, enligt 4 kap 5 § artskyddsförordningen och upptagen i EU:s habitatdirektiv bilaga 4 samt rödlistad enligt kategorin sårbar (VU). Kategoriseringen baseras på att minskning av arten förekommer i kombination med att antalet reproduktiva individer är lågt.

1.2. AVGRÄNSNING

Planområdet enligt avgränsning nedan.

2. Metod

Ett fältbesök utfördes i november 2021 inom och i anslutning till det planerade planområdet strax söder om Vågnedalsvägen, Göteborgs kommun med syfte att identifiera potentiella övervintringsplatser för hasselsnok och lämpliga ytor för att anlägga ett artificiellt (orm) hasselsnoks-hotell (figur 1).

3. Hasselsnokens ekologi

Arten förekommer nästan uteslutande i områden med stor andel, block eller berg i dagen. Arten föredrar också solexponerade marker med tät markvegetation. Arten övervintrar mellan början av oktober till mars/april beroende på väder och temperatur. Från övervintringsplatserna rör de sig oftast endast små sträckor i terrängen oftast under 150 meter men undantagsvis kan de förflytta sig uppåt 500 meter.

För sin övervintring behöver hasselsnoken tillgång till frostfria övervintringsplatser vilka måste vara väl-dränerade och solbelysta sydvända stenrösen eller klippblock med håligheter där ormarna kan krypa in och tillbringa vintern. Andra lämpliga övervintringsplatser är husgrunder, jordkällare eller liknande miljöer. Förutsättningen är att de är frostfria och torra.

Lämpliga övervintringsplatser i området behöver ha följande strukturer:

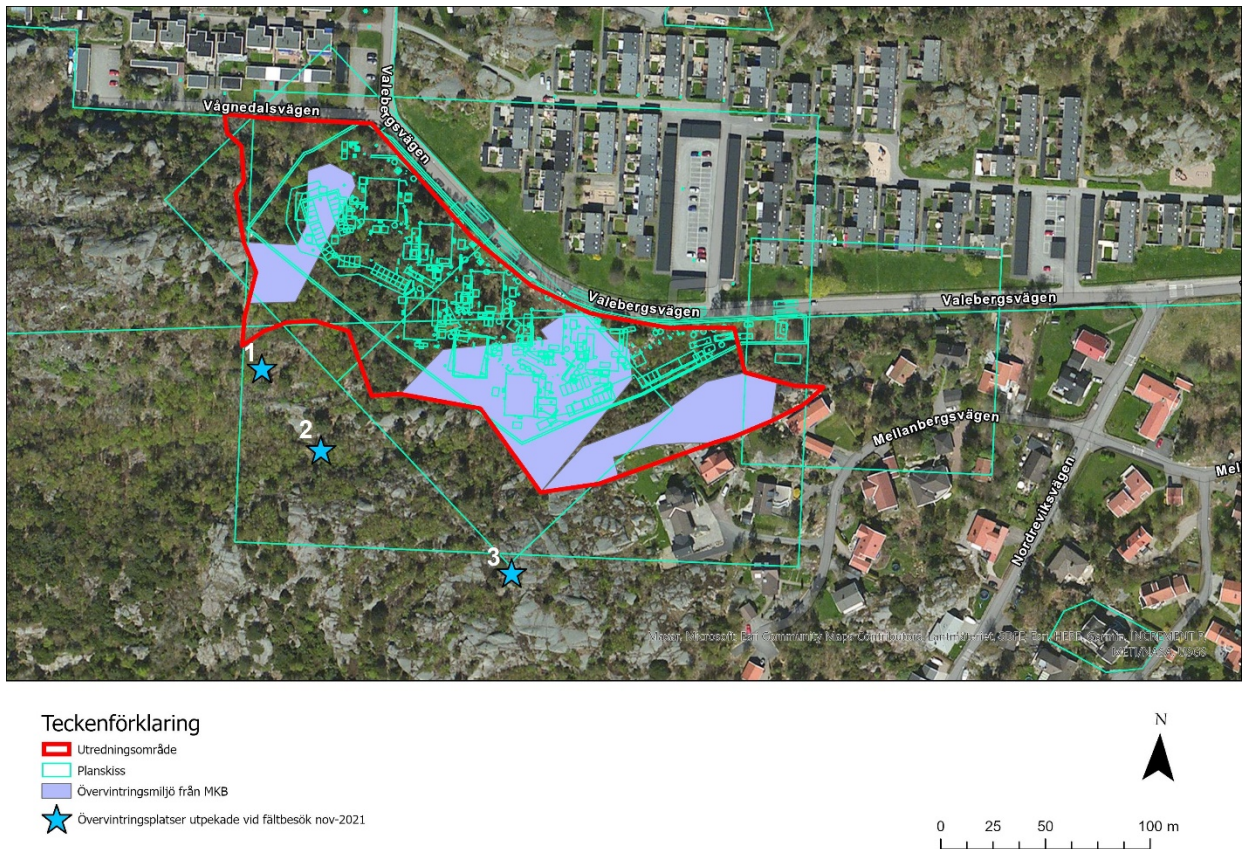
- Solexponerade stenrösen/klippblock i sydvända sluttningar
- Väl-dränerade ytor
- Gärna med en faunadepå dvs en samling med ris och/eller mindre trästockar (ArtDatabanken, 2021).

Vid anläggning av ett artificiellt ormhotell bör man eftersträva att finna en plats med så goda förutsättningar som möjligt för hasselsnok enligt ovan.

4. Potentiella befintliga lämpliga övervintringsområden inom och i anslutning till verksamhetsområdet

Planområdet sluttar till stor del mot nord/nordost och även om det finns strukturer i denna del som skulle kunna passa för hasselsnokens övervintring saknas till stor del solexponerade strukturer vilket bedöms vara av viss betydelse för hasselsnoken.

I anslutning till planområdet förekommer det på ett par platser solexponerade strukturer som har de strukturer som bedöms som lämpliga för övervintring av hasselsnok, se stjärnmarkering 1-2 i figur 2 samt bild 1-3. Här skulle man med små åtgärder kunna förbättra redan lämpliga övervintringshabitat.

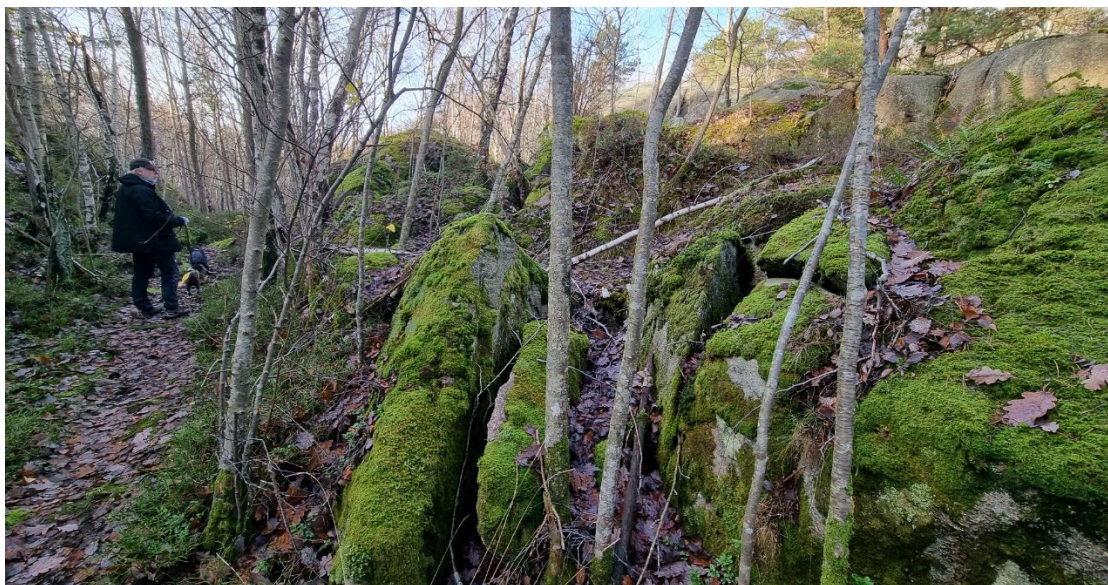

Figur 2. Utredningsområdet med potentiella övervintringsplatser för hasselsnok.

Förslag på åtgärder är att försiktigt ta bort en del av de träd som skuggar och sedan inom detta område lägga upp det avverjade materialet på en solexponerad plats. Detta bör utföras vid en tid på året när störningen för hasselsnoken är som minst. Lämplig tid för detta är när inte hasselsnoken använder dessa platser för övervintring det vill säga mellan juni och september.

(objekt 1 i figur 2). En observation av hasselsnok finns i närheten (Pro natura, 2020).

Ytterligare en plats identifierades i anslutning till utredningsområdet, se objekt 3 i figur 2 och bild 4. Vid denna plats krävs det mer omfattande åtgärder. Detta är en sydvästvänd, solexponerad och väl-dränerad sänka högre upp på berget där man skulle kunna anlägga ett "ormhotell". Platsen är inte optimal då det kan finnas en del svårigheter med att få upp sten och block på höjden utan att skada terrängen.

5. Anläggning av ormhotell

Vid en anläggning av ett artificiellt ormhotell bör man göra detta på en plats med så optimala förhållanden som möjligt. Platsen måste vara väl-dränerad och solexponerad. Den del av ormhotellet där ormarna lägger sig för att gå i vintervila måste ligga på frostfritt djup och det måste givetvis vara möjligt för ormarna att ta sig in till denna del. En bild från det anlagda ormhotellet vid Torp köpcentrum i Uddevalla, bild 5 visar på hur det ser ut på "utsidan" Men hotellen måste utformas så att det finns gott om hålrum och så att stenröset har maximal solinstrålning.

Hasselsnok och andra arter av kräldjur övervintrar ofta i gamla husgrunder där det finns möjlighet för dessa att ta sig in. Möjligen skulle detta vara möjligt att skapa dessa hålrum genom att försöka

efterlikna en husgrund med hjälp av mursten som isolerar mot kylan och där det finns håligheter för ormarna att ta sig in. Lecablock skulle med fördel då de även är isolerande kunna användas. Dessa "husgrunder" bör täckas med sten och annat material för att säkerställa att hålrummen ligger frostfritt och för skydda ormarens övervintringsplatser från störning.

För att säkerställa att ormar har möjlighet att ta sig in till dessa håligheter är det lämpligt att lägga ett rör från utsidan av hela stenröset på ett sådant sätt att det finns en fri passage. Alternativet eller som ett komplement är att till dessa håligheter skapa en ingång direkt utan rör. Plats 1 eller 3 (figur 2) skulle kunna vara lämpliga för anläggning av ormhotell. Gällande plats 1 och 2 får man göra en avvägning av redan befintliga naturvärden. Området närmast plats 1 samt plats 2 är klassat i en NVI som ett objekt med naturvärdesklass 3 -påtagliga naturvärden (Pro natura, 2020).

6. Information och kunskapspridning

Hasselsnoken har ett starkt skydd i hela EU (Art och habitatdirektivet) men kunskapsnivån om hasselsnokens utseende är generellt sett låg hos allmänheten. Den felbestäms ofta till huggorm. Detta medför ofta att ormar dödas helt i onödan. Genom att informera närboende om arten och att den förekommer i området och dess utseende och ekologi kan man åtminstone i viss utsträckning förhindra att ormar slås ihjäl. Detta kan göras genom uppsättning av informationsskyltar i utkanten av bostadsområdet längs stigar som leder ut mot naturmarkerna i syd, sydväst.

7. Referenser

ESRI (2015). DigitalGlobe, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AEX, Getmapping, Aerogrid, IGN, IGP, swisstopo, och the GIS User Community.

Lithander L. Inventering av hasselsnokshabitat utmed väg 155 längs sträckorna Lilla Varholmen – Hällsviksvägen samt Bur-Syrhåla i Torslanda. Inventeringsrapport 2011.

Ekologigruppen. Hasselsnoksutredning för naturmark vid Västra campusområdet, Huddinge kommun, 2020

Boman P. Karlsson L. Ahlén J. Lemel J. Kartering och inventering av hasselsnokshabitat i Ale kommun. Rapport 2019-12-16

Pro Natura (2020). Naturvärdesinventering av ett område vid Vågnedalsvägen, stadsdelen Askim, Göteborgs Stad.

JAKOBI SUSTAINABILITY AB
Sven Hultins gata 9D . 412 88 Göteborg
+46 (0)70-345 26 09 . info@jakobiab.se .

Jakobi
- Din naturliga miljökonsult